

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

7 An vniuersalia sint entia realia corporea, substantialia, vel accidentalia,
quasq[ue] causas habeant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

potest vel sola habitudo particulariū inter se, vt inter se habent habitudinem similibus, & hæc comparatio vtiq; non pertinet ad constitutionem vniuersalis, sed ad considerationem cuiusdam relationis mutue inter ipsa particularia. Vel quatenus per eam consideretur habitudo naturæ communis ad particularia, in quibus existit. Postquam enim intellectus apprehendit Petrum & Paulum esse similes in esse hominis, rursus considerat hoc prædicatum, *homo*, habere se ad Petrum & Paulum vt quid commune ad particularia; & in hac comparatione videtur consummari ratio vniuersalis, etiam respectui, per eam enim confurgit in mente, vel potius in re menti obiecta, habitudo rationis vnius rei communis ad plura. Vltra vero intelligi potest alia notitia magis reflexa, quam intellectus facit cognoscendo quali in actu signato naturam sic abstractam, & cum suis inferioribus collatam inde habere denominationes generis, speciei & similes, hæc denominationes esse rationis, non rei. Hæc autem cognitio iam non est fabricatio vniuersalitatis, sed est quidam eius contemplatio magis formalis, & expressa.

SECTIO VII.

An vniuersalia sint entia realia, corporea, substantialia, vel accidentalia, quasque causas habeant.

EX dictis facile possunt varix quæstiones expediri, quæ de vniuersalibus tractari solent.

Dubium primum expeditur.

I. **Q**uæritur ergo primo, an vniuersalia sint entia, necne. Quod interrogari potest, vel de natura quæ vniuersalis denominatur, vel de ipsa intentione, seu denominatione vniuersalitatis. De natura iam diximus, esse in rebus ipsis: vnde fit, quoad rem denominatam vniuersalia esse entia realia: hoc vero intelligendum est, vel permissiue, vel de his vniuersalibus, quæ per se cadunt in directam operationem intellectus: ita vt, vel per se primo, vel saltem per sua propria singularia directe cognita, directe etiam concipi possint. Quod ideo dicitur, quia in ipsis entibus rationis, quæ per reflexionem & multiplicem operationem intellectus confinguntur, potest intellectus eo progredi, vt ab his etiam abstrahat rationes vniuersales, & communes, & vniuersale conficiat etiam in rebus fictis, quæ vera entia non sunt, quomodo dicunt Dialectici, genus secundo intentionaliter sumptum, esse quoddam vniuersale specificum, commune multis generibus, quæ in intentione seu ratione generis solo numero differunt: & sic de aliis. Ratio vero est, quia vniuersale actu solum habet esse obiectiue in intellectu, esse autem obiectiue in intellectu, non solum veris entibus, sed etiam fictis conuenire potest, & ideo illis etiam possunt attribui relationes illæ, seu denominationes, quæ hoc tantum esse requirunt, vt sunt ratio subiecti, & prædicati, & idem est de ratione vniuersalis. Et ideo dicimus, permissiue seu indefinite vniuersalia esse entia realia, non tamen necessario, & omnino vniuersaliter. Quia vero cognitio intellectus incipit necessario à realibus entibus, tum, quia operatio reflexa supponit directam, tum etiam quia ficta entia non concipiuntur, nisi per aliquam habitudinem, vel proportionem ad vera entia, ideo recte etiam dicitur, ea vniuersalia esse entia realia, quæ per directam operationem intellectus abstrahi possunt. Si autem fit sermo de vniuersalitate ipsa, seu de intentione vniuersalitatis, sic communiter dici solet non esse ens reale, sed rationis, quod in hoc sensu Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

verum est, scilicet, quod non est proprietas aliqua, neque aliquid intrinsece & realiter inhærens naturæ, quæ denominatur vniuersalis, iuxta ea, quæ diximus. Tamen in alio sensu nonnulla distinctione & declaratione opus est. Dupliciter enim diximus, naturam posse denominari vniuersalē, primo denominatione absoluta, ac si vniuersaliter subsisteret: secundo denominatione respectiua. Priori modo nō est vniuersalitas ens rationis, tanquam aliquid propriè confictum à ratione, sed solum tanquam denominatio extrinseca proueniens ab actu rationis, sicut esse abstractum, cognitum, & alia huiusmodi, quæ non dicunt aliquid existens realiter in natura denominata, nec propriè dicunt aliquid ens rationis fabricatum ab intellectu, tanquam aliquid obiectiue confictum ab ipso, quia talia entia non finguntur, nisi dū cogitantur; tunc autem intellectus nihil tale cogitat, vel cognoscit. Est ergo denominatio extrinseca à conceptu intellectus, nam quia per conceptum abstractè & vniuersè representatur, ideo denominatur vniuersalis prædicto modo. Quapropter vt hæc vniuersalitas dicatur esse, non oportet, vt ipsa formaliter, & quasi reflexè cognoscatur, quasi in actu signato, sed satis est, quod natura ipsa cognoscatur tali modo scilicet præciso & abstracto, vt quasi in actu exercito natura constituatur vniuersalis. Et ad hunc modum explicat per denominationem extrinsecam hanc vniuersalitatem Soto in Logica. qu. 3. vniuers. art. 1. dub. 2. & adducit Scotum, & D. Thomam in eam sententiam.

II.

Posteriori autem modo loquendo de vniuersali relatiue, seu de relatione vniuersalitatis, satis ex dictis constat, vniuersale non esse ens reale, quia illa relatio non est realis, sed rationis. Quod in hunc modum breuiter declaratur: multiplex enim relatio fingi seu excogitari potest in natura vniuersali, vna in ordine ad actum essendi, altera in ordine ad actum prædicandi: vtrique autem potest, aut secundum aptitudinem, aut secundum actum apprehendi, concipitur enim natura communis vt apta ad existendū in multis, & vt sic concipi potest, vt habens relationem aptitudinis ad communicandum illis suum esse, potest item concipi vt actu existens in illis; & vt sic habens relationem actualem, seu rei actu se communicantis multis. Sicut enim in accidente intelligimus relationem aptitudinalis, vel actualis inhærentis, ita eam possumus fingere, vel excogitare in natura vniuersali vt communicabili, vel vt communicata multis. Et vtroque modo solet vniuersale definiri, sufficit tamen aptitudinalis relatio, vt natura complete censetur vniuersalis. Nam, quod actu sit in multis quæ existant, contingens est, & non mutatur naturam rei: aptitudo vero est simpliciter necessaria, nam in ea distinguitur vniuersale à singulari. Vnde repugnantiam inuoluunt qui dicunt naturas Angelicas esse vniuersales, & esse incommunicabiles multis.

III.

Similiter in ordine ad actum prædicandi potest, natura concipi, vel vt apta prædicari de multis, vel vt actu prædicata de multis, prior vero consideratio propriè denominat naturam prædicabilem. Omnes autem iustæ relationes sunt rationis tantum, nam vniuersalis natura non est in multis, nisi per identitatem, & ideo sub ea ratione non potest ad illa multa realiter referri. Item, quia, vt diximus, in re nulla est natura, quæ sit in multis, vel quæ sit apta esse in multis: ergo fundamentum proximum illarum relationum non est in re, sed in modo concipiendi intellectus, ergo relatio in eo fundata non potest esse realis; & hæc ratio idem plane probat de relatione prædicabilis, vel prædicati, nam etiam omnes hæc fundantur in extrinsecis denominationibus intellectus, & ideo non possunt esse reales.

N

Expe-

Expeditur secundum dubium.

IV.
Corporeane
vniuersalia
an non.

ET iuxta hæc definienda est alia quæstio, quam Porphyrius in prædicabilibus proponit, scilicet ac vniuersalia sint corporea. Eodem enim modo dicendum est, posse quidem aliqua vniuersalia esse corporea, ea nimirum, quæ conueniunt rebus ex materia & forma compositis, ut patet de conceptu hominis, equi, animalis, corporis: imo hæc vniuersalia sunt maxime accommodata intellectui humano corpori coniuncto: nam à sensibilibus accipit cognitionem, & ideo hæc vniuersalia per se loquendo prius concipit, & abstrahit. Absolute tamen ratio vniuersalis non limitatur ad naturas corporeas, inuenitur enim in naturis spiritualibus; nam in eis etiam dantur singularia habentia inter se aliquam conuenientiam, & differentiam, seu distinctionem, ratione cuius possunt in illis concipi naturæ communes, & vniuersales. Quia vero non solum res spirituales inter se, & corporeæ inter se, sed etiam corporalia cum spiritualibus aliquam conuenientiam & similitudinem habent; ideo non solum dantur vniuersalia quædam corporea, & alia incorporea, sed etiam quædam dantur utriusque communia, ut substantia, qualitas, &c. Hæc enim à corporeis, & incorporeis rebus abstrahunt.

Tertium dubium.

V.
Vniuersalia
an sint sub-
stantia, an
accidentia.

Vnde facile etiam expeditur similis quæstio, an vniuersalia sint substantiæ vel accidentia. Hæc enim quæstio, sicut & præcedens, non fit proprie de intentione vniuersalitatis, illa enim, cum non sit quid reale, sed solū denominatio, vel relatio rationis, neque est vere substantia, neque accidens, neque corpus, neque spiritus, quanquam per modum accidentis incorporei concipienda sit. Est ergo prædicta interrogatio de natura, quæ denominatur vniuersalis; & hæc non solū substantialis, sed etiam accidentalis esse potest, ut per se manifestum est. Solet vero interdum Arist. dicere vniuersalia non esse substantias, ut 3. Metaph. tex. 20. lib. 6. tex. 45. intelligit autem non esse res per se & in se subsistentes extra singularia. Et ideo in prædicamentis cap. de substantia, vniuersalia substantialia vocat secundas substantias, indiuidua vero substantiarum, seu supposita, vocat substantias primas, quas dicit esse magis substantias, quam secundas: quia illæ primo subsistunt, cæteræ vero in ipsis.

Quartum dubium.

VI.
Quid dicatur
æterna vni-
uersalia.

ALTERA quæstio de vniuersalibus definitur ex dictis, scilicet an sint æterna. Talia enim communiter existimantur: quia, cum sint obiecta propria scientiarum, oportet, necessaria & immutabilia esse & consequenter æterna. Quomodo autem hoc intelligendum sit, non eodem modo ab omnibus explicatur. Plato enim hac ratione posuit ideas, quæ sunt formæ æternæ, & immutabiles, ut Aristoteles refert. Ipse vero Aristoteles fortasse diceret in his rebus corruptibilibus vniuersalia esse æterna, quia nunquam defunt aliqua eorum singularia, in quibus ipsa subsistant. Nos autem supponimus, hæc singularia non semper esse, & extra illa non existere vniuersalia: vnde concludimus: hæc non posse dici æterna, secundum realem existentiam, quam extra suas causas habent. Dicuntur ergo hæc vniuersalia perpetua, secundum esse essentiae, seu potentiale. Dices, hoc modo etiam indiuidua sunt æterna, quia etiam ab æterno sunt possibilia; & habent suas essentias immutabiles secundum esse essentiae. Vnde de eis heri etiam possunt propositiones, quæ habeant perpetuam veritatem, prout abstrahuntur à tempo-

Obiæioni
obijciuntur.

re. Respondetur, quoad rem quidem ita esse, tamen in modo concipiendi & loquendi esse differentiam: nam vniuersalia ut sic hoc ipso, quod à singularibus abstrahuntur, consequenter etiam à tempore & loco, & ab omni mutatione, inceptione, & desitione separantur, & ideo recte dixit D. Thom. 1. part. quæstion. 16. artic. 7. ad 2. vniuersalia dicit solere esse ubique & semper, non positive sed negative, id est, non quia in omni loco & tempore sint, sed quia ut sic non determinant sibi locum & tempus, in quantum abstrahuntur, ab hic, & nunc. Hoc autem non conuenit proprie in indiuiduis: nam circa ea versantur actiones & mutationes, inceptions & desitiones. Vnde, quamuis aliqua vniuersalia sunt generabilia & corruptibilia, ut homo, animal, & similia, quæ ex sua ratione formali secum afferunt talem potentiam, seu postulant talem modum inceptions & desitionis: tamen hanc ipsam proprietatem non habent, nisi in ordine ad indiuidua: homo enim ut sic, nec generari potest, nec corrumpi, dicitur tamen generabilis, & corruptibilis, quia est talis naturæ, ut non possit conaturali modo communicari indiuiduis, nisi per generationem ipsamque indiuiduum, quod talem naturam participat, ex se fit subiectum corruptioni. Addunt etiam aliqui, vniuersalia dici æterna, quia unitas præcisionis, & aptitudo existendi in multis perpetuo illis conuenit, etiam quando non existunt, eo modo, quo alia proprietates dicuntur eis perpetuo conuenire, absolendo copulam ab existentia temporis. Ita Fonseca lib. 5. cap. 28. q. 8. sect. 3. Sed non video quomodo possit hoc esse verum, nisi fateamur aliquam vniuersalitatem per se ac necessario conuenire naturæ: propositio enim quæ perpetuè veritatis dicitur, oportet ut sit necessaria ex connexionione terminorum: non potest autem sic esse necessaria, nisi aliquo modo sit per se; & ideo existimo, vniuersalia non posse dici æterna illo modo, nisi in ordine ad aliquem intellectum, qui æternus sit, ut expresse dixit D. Thom. in dicta solut. ad secundum.

Quintum dubium.

VII.

VLTIMO intelligitur ex dictis, an & quomodo vniuersalia causas habeant: nam, aut est sermo de vniuersalibus naturis, aut de illarum vniuersalitate. Priori modo, sicut vniuersales naturæ non sunt nisi in indiuiduis, ita non habent causas nisi in illis, neque alias, quam ipsa habeant, nam, & ab eodem efficiente sunt, & (si composita sint) ex eisdem principiis, seu eadem materia, & forma constant, & ad eundem finem natura sua ordinantur. Si vero loquamur de ipsa vniuersalitate, cum illa non sit ens reale, non oportet, ut habeat proprias ac reales causas; tamen eo modo, quo est ens, seu potius imitatur ens, habet suo modo causam materiale & efficientem, ipsa enim natura, quæ denominatur vniuersalis, imitatur materiale causam, quatenus est veluti subiectum, quod subternitur intentioni vniuersalitatis, & ab ea vniuersale denominatur: quia vero illa forma non est realis intrinseca, ideo subiectum illud non est in hætionis, sed denominationis, magisque est materia circa quam, quam in qua, vel ex qua. Efficiens autem est intellectus ipse, qui facit conceptum representantem abstracte ipsam naturam, vel comparisonem eiusdem naturæ sic abstractæ ad sua inferiora: nam relationem rationis proprie non efficit, sed considerat, vel fingit illam non tam in actu signato, quam in actu exercito, ut dixi; ita nimirum concipiendo habitudinem, ac si esset vera relatio. Formalem autem causam, vel finalem hic querere non oportet, nam ipsius vniuersalis in actu sic considerati vniuersalitas ipsa est quasi forma, quæ nihil aliud est, quam vel denominatio proueniens ab actu intellectus vel relatio rationis in ea fundata, & concepta. Finis autem

Vniuersa-
lium ab
dantur cau-
sæ, an non.

autem huius vniuersalitatis, vel nullus est proprie loquendo, quia solum est quid resultans ex conceptione intellectus intendentis cognitiones rerum; vel si aliquis finis assignari debet, solum est ipsa met cognitio intellectus: quia considerando essentias rerum abstrahit illarum gradus, & rationes formales; & quia vim habet percipiendi & discernendi omnia & reflectendi supra se suas actiones, non solum intendit cognoscere rerum naturas, sed etiam denominationes, vel habitudines, quas videntur habere prout ipsimet intellectui obiciuntur, & propter hunc finem fabricatur vniuersalia, & eorum relationes configit.

SECTIO VIII.

Quotuplex sit vniuersale, seu unitas eius.

Explicuimus, quid sit vniuersalis unitas, & quomodo rebus conueniat: superest, ut varios modos huius unitatis, seu vniuersalitatis declaremus; ut hinc etiam constet, quid in hoc differat inter Metaphysicum & dialecticum; & qua ratione ab utroque vniuersalia distinguenda sint, vel multiplicanda.

Prima diuisio.

II. Primo igitur diuidi solet vniuersale in vniuersale in cauendo, in repræsentando, in essendo, & in prædicando. Sed hæc diuisio ad præsens institutum non refert, quoad priora duo membra. Nam causa quæ vniuersalis dicitur, quia varios effectus potest producere, res aliqua singularis est, ut Deus, celum, &c. vnde non habet aliam unitatem nisi realem singularem, seu numericam: sed illa dicitur quasi vniuersalis in obiecto, quia ad plures effectus virtus eius extenditur: sicut intellectus & voluntas dei solent potentia vniuersales obiectiue, quia circa omnia entia versantur; & sensus communis respectu externorum dici etiam potest eodem modo vniuersalis, quamuis in se vnus, & singularis sit. Idemque dicendum est de vniuersali in significando, seu repræsentando, siue illud sumatur in nominibus, quæ à Dialecticis termini communes vocantur, siue in speciebus intelligibilibus, siue in conceptibus formalibus, siue denique in quavis imagine; quacunque ratione fingatur repræsentans vniformiter plura: quicquid enim sit huiusmodi repræsentans in se vnum singulare indiuiduum est, & solum ex parte obiecti vocatur vniuersale, quia significat, vel repræsentat, plura. Tertium autem vniuersale, quod vocatur in essendo, vel nullum est; vel in re coincidit cum quarto, solumque nomine, & habitudine rationis differunt. Si enim vniuersale in essendo dicatur illud, quod in re ipsa vniuersale est, huiusmodi vniuersale nullum est, ut declarauimus: si autem sit illud, quod in re habet aliquod fundamentum, per intellectum tamen concipitur tanquam quid vnum existens in multis, & sic efficitur vniuersale in essendo, hoc ipsum est vniuersale in prædicando: ideo enim de multis prædicari potest, quia in eis est per identitatem aliquam, ut declarauimus. Sed ratione prioris habitudinis in ordine ad esse proprie appellatur vniuersale; ratione vero posterioris habitudinis in ordine ad prædicationem, vocatur prædicabile. Vnde dici solet à Dialecticis, esse prædicabile, esse quasi passionem seu proprietatem vniuersalis.

Secunda diuisio.

III. Metaphys. Hinc secundo diuidi solet vniuersale in vniuersale Metaphysicum, Physicum, ac Logicum, quæ Franc. Suar. Metaph. Tom. I.

alijs nominibus dici possunt vniuersale ante rem, in re, & post rem. Vniuersale Metaphysicum propriissime diceretur, si quod esset ab indiuiduis re ipsa separatatum: nam re ipsa maxime abstraheret ab omni mutatione, & contractione: de rebus autem sic abstractis potissimum considerat Metaphysicus. Et ideo Aristoteles in his lib. Metaphysic. præsertim 7. accurate inquirat de hoc vniuersali: & ostendit reuera nullum esse, sed hoc vniuersale Metaphysicum, non re, sed ratione tantum esse ab illis distinguendum. Rursus vniuersale physicum dici potest natura ipsa vniuersalis prout in rebus existit; & hoc modo non sumitur vniuersale formaliter, ut vniuersale est, sed solum materialiter pro natura, quæ potest abstrahi, & vniuersalis denominari. Dicitur autem hoc vniuersale physicum, quia cum sit in rebus ipsis singularibus contractum, subiectum est mutationi, & accidentibus sensibilibus, à quibus physica consideratio incipit. Quamquam hoc vniuersale non est extra Metaphysicam considerationem, tum quia etiam in rebus immaterialibus, & abstrahentibus à materia secundum esse reperiri potest, tunc etiam, quia hoc vniuersale aliquam requirit unitatem formalem, cuius consideratio ad Metaphysicum spectat. Imo etiam Dialecticus de hoc vniuersali aliquo modo considerat, non per se propter naturas ipsas sic vniuersales, sed solum quatenus fundamentum remotum est, & quasi subiectum intentionis vniuersalitatis.

Vniuersale autem Logicum dicitur ipsum vniuersale in actu, quod per operationem intellectus confurgit: nam quia Dialectici munus est operationes intellectus dirigere in ordine ad definitiones, diuisiones & argumentationes seu demonstrationes recte & ordinate conficiendas, quæ potissime traduntur de rebus vniuersaliter conceptis, & inter se comparatis & coordinatis; ideo necesse est, ut intentiones rationis, seu denominationes inde confurgentes consideret, quamquam non ita hoc est proprium Dialecticis, quin magis proprie ac per se possit ad Metaphysicum pertinere; & aliquo etiam modo ad physicum. Hinc de anima disputans, consequenter tractat de intellectu & de actibus, & obiecto eius: vnde necesse est, ut vniuersale quatenus vniuersale est consideret, tum quia est aliquo modo proprium obiectum intellectus, tum etiam quia per abstractionem, vel comparisonem insurgit, quæ sunt propriæ operationes intellectus. Maxime autem id spectat ad Metaphysicum: nam ut supra vidimus, ad illum pertinet distinguere entia rationis à realibus, & quam essentia vel entitatem habeant, declarare; quod valde alienum & extrinsecum est à Dialectico instituto; sed solum obiter hæc attingit, ut opera ipsa intellectus ordinare, & in certam methodum & artem possit redigere. Quod si velimus vtriqueque, quod proprium est, tribuere, Metaphysicus considerat propriam rationem vniuersalis, quatenus est vnum in multis; & quicquid ad illam consequitur ratione, quæ naturæ entis, & essentia & proprietates eius imitatur. Dialecticus vero per se solum considerat rationem prædicabilis non quidem eius quidditatem, vel entitatem considerans, sed solum quod ad definitiones, vel prædicationes conficiendas nosse oportet. Quod ergo ad præsens spectat, & ad conuenientem vocum vsum, omne vniuersale in actu sub ratione vniuersalis, Metaphysicum vocemus, sub ratione autem prædicabilis, Dialecticum appelletur.

Tertia diuisio in quinque vniuersalia.

V. Tercio, & quod ad rem maxime spectat, diuidi solet vniuersale in illa quinque membra, quæ Porphy. distinxit in prædicabilibus: scilicet Genus, Speciem, Differentiam, Proprium & Accidens. De cuius